

CÎTEVA SCULPTURI ROMANE DESCOPERITE ÎN OLTENIA

DE

OCTAVIAN TOROPU

1. — În cursul anului 1961, învățătorul Damian Voichițoiu a descoperit întâmplător, în punctul „Ghețaria lui Berbece” de pe raza satului Bobu (comuna Scoarța, județul Gorj), o piatră funerară¹. Cu prilejul cercetărilor pe care le-am întreprins, în anul 1966, pe locul descoperirii, am constatat că acolo nu există urme ale unei necropole sau ale unei așezări antice ci numai mortar și fragmente de cărămizi de dată recentă. Locuitorii din sat afirmă că în punctul respectiv s-ar fi descoperit — cu mulți ani în urmă — monede de aramă. Este posibil ca piatra funerară să fi fost adusă de la Săcelu (cele două localități se află la mică distanță), unde a existat o așezare romană², și să fi fost folosită ca material de construcție la o clădire modernă.

Piesa în discuție este o stelă funerară din piatră de calcar. S-a păstrat fragmentar și este rău conservată. Este de formă paralelipipedică și are înălțimea de 0,67 m, lățimea de 0,46 m și grosimea de 0,21 m. În partea superioară a stelei, la o distanță de 0,06 m de la spărtură, se află un orificiu de formă dreptunghiulară săpat „în trepte” ale cărui dimensiuni sînt de 0,08 × 0,07 și respectiv 0,05 × 0,035 m. În orificiu se fixa o bară din metal care făcea legătura cu coronamentul monumentului. Coronamentul și inscripția lipsesc. S-a păstrat numai o parte dintr-un medalion în care se disting trei busturi ale defuncților. Bustul soțului s-a păstrat parțial iar al soției și al copilului în întregime. Starea de conservare nu permite discutarea îmbrăcămintei și nici a motivelor decorative care mărginesc medalionul (fig. 1/1—2).

Monumentul descoperit la Bobu face parte din categoria stelilor funerare cu medalion care sînt foarte rare în Oltenia³. Pînă în prezent a fost descoperită numai la Drobeta o piesă de acest fel, însă în medalionul acesteia există un singur personaj⁴. Cele mai bune analogii permit datarea stelei funerare de la Bobu în secolul al II-lea⁵.

2. — În vara anului 1970, pe raza satului Slăveni (comuna Gostavăț, județul Olt) a fost descoperit, întâmplător, un fragment dintr-o sta-

¹ Am donat piesa Muzeului Olteniei din Craiova, în a cărui colecție se află (inv. nr. 30 414).

² D. Tudor, *OR*³, București, 1968, p. 232, 305, 323, 383 și 533.

³ Gr. Florescu, *ED*, 4, 1926—1927, p. 97—104; idem, *I monumenti funerari romani della Dacia Inferiore*, București, 1942, p. 45 și urm.

⁴ Al. Bărcăcilă, în *Institutul de arheologie olteană, Memoriul VIII*, Craiova, 1932, p. 25—26, fig. 21; Gr. Florescu, *I monumenti funerari della Dacia Inferiore*, p. 35, nr. 31, fig. 21, și p. 59.

⁵ Gr. Florescu, *ED*, 4, 1926—1927, p. 99—100, nr. 39, fig. 33; O. Floca, *Dacia*, 7—8, 1937—1940, p. 342—343, nr. 3, fig. 3 și 4.

tuetă feminină din marmură ⁶. Fragmentul reprezintă capul statuetei și a fost rupt, în regiunea gîtului, încă din antichitate. Tot în antichitate a fost deteriorată și o parte a feței (nasul, ochiul stîng și partea stîngă a frunții). Acum fragmentul este înalt de 0,11 m. Capul statuetei este aplecat spre umărul drept. Gîtul este plin, bărbia rotunjită, buzele „căr-

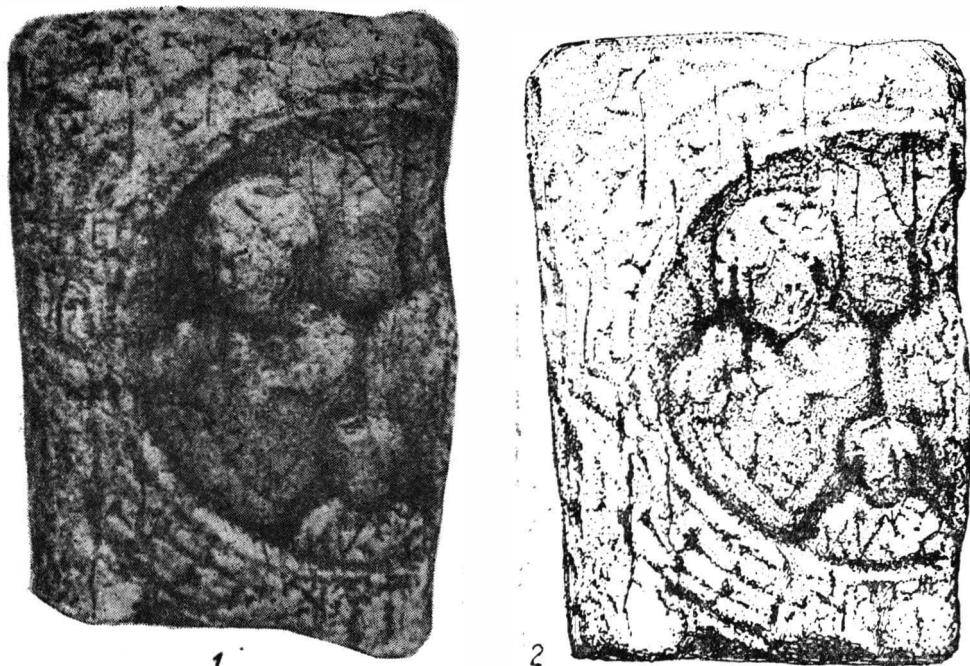

Fig. 1. Bobu. Stelă funerară cu medalion.

noase”, nasul drept, iar ochii sînt larg deschiși. Deasupra frunții, părul este pieptănat spre spate în bucle așezate radial. Capul este acoperit cu un colț al unei palla. Statueta a fost lucrată cu multă măiestrie (fig. 2/1—2).

Identificarea statuetei este extrem de dificilă, dat fiind starea fragmentară a acesteia. Pe creștetul și în partea stîngă — lateral a capului statuetei se observă cite o proeminență, ambele rupte. Este posibil ca proeminența de pe creștet să reprezinte resturile unui polos, frecvent întîlnit la divinitățile poleiade (Fortuna?). Proeminența din partea stîngă se pare că făcea legătura cu o altă piesă, statueta făcînd parte dintr-un grup statuar ⁷. Piesa datează, aproximativ, din prima jumătate a secolului al III-lea ⁸.

⁶ Fragmentul se află în colecția Facultății de istorie-geografie, Universitatea din Craiova.

⁷ O proeminență, cu aceleași rosturi, în partea dreaptă a capului unei statuete descoperite la Sucidava, cf. D. Tudor, *op. cit.*, p. 375, fig. 100/1.

⁸ La datare au avut în vedere ansamblul lucrării precum și unele detalii și în special coafura; pentru toate acestea vezi Gabriella Bordenache, *Dacia, N.S.*, 2, 1958, p. 267—269, fig. 1; idem, *Sculture grece e romane del Museo Nazionale di Antichità*, I, București, 1969, p. 70, nr. 145, pl. 62, 145; D. Tudor, *op. cit.*, p. 375, fig. 100/1; V. Canarache și colab., *Tezaurul de sculpturi de la Tomis*, București, 1963, p. 16—18, pl. 4 și 6; Lucia Teposu-ÎDavid, *SCIV*, 23, 1972, 2, p. 217.

3. — Profesorul Stoian Marin a descoperit în cunoscuta așezare romană de la Cioroiul Nou (comuna Cioroia și, județul Dolj)⁹ o statueta turnată din bronz¹⁰.

Statueta are înălțimea de 0,10 m. Corpul nu este acoperit și se reazemă pe piciorul drept, care este întins, celălalt picior fiind îndoit din

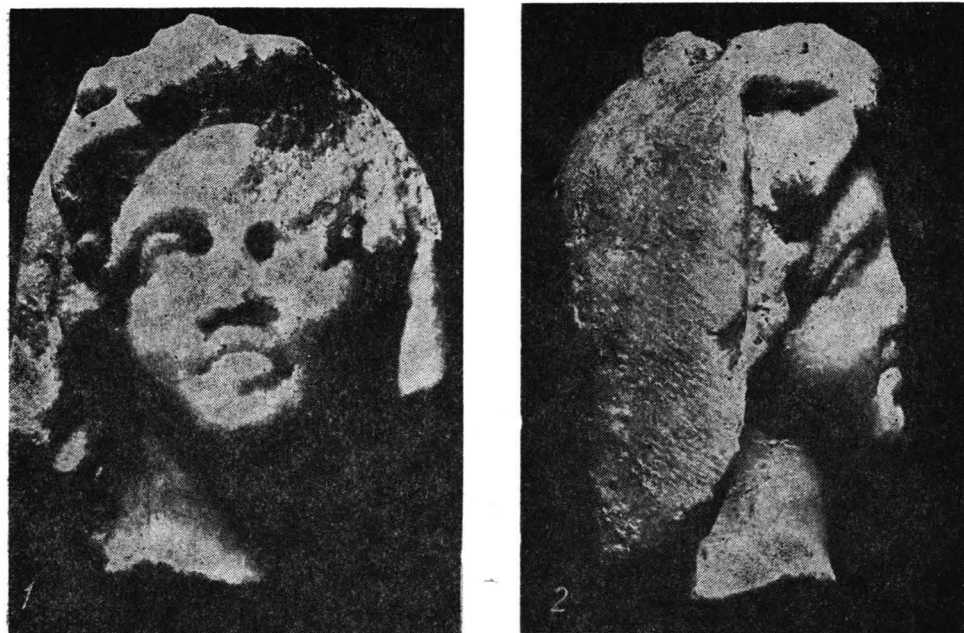

Fig. 2. Slăveni. Capul unei statuete feminine.

genunchi. De umeri sint prinse două aripioare stilizate care se deschid ușor lateral. Brațul stîng este ridicat. În palma acestuia se afla, probabil, o faclă care s-a pierdut. Brațul drept este lăsat în jos și ușor îndoit din cot, cu palma deschisă. Fața este matură dar imberbă. Bărbia este ușor deplasată spre stînga. Gura este închisă, nasul este drept, iar ochii — realizați prin două adîncituri — sint deschiși. Capul, cu excepția creștelui, este acoperit de păr care cade în bucle bogate pe tîmple pînă în zona gîtului, deasupra frunții fiind strîns într-un coc trilobat (fig. 3/1—3). Statueta descoperită la Cioroiul Nou reprezintă un geniu inaripat în mers și datează din secolele II—III¹¹.

⁹ D. Tudor, *op. cit.*, p. 214.

¹⁰ Statueta se află în colecția Facultății de istorie-geografie, Universitatea din Craiova.

¹¹ Analogii în Transilvania, cf. O. Floca, *Materiale*, 1, 1953, p. 767—768, fig. 11.

Fig. 3. Cioroiul Nou. Geniu.]

QUELQUES SCULPTURES ROMAINES DÉCOUVERTES EN OLTÉNIE

RÉSUMÉ

L'auteur présente trois sculptures : une stèle funéraire à médaillon, fragmentaire, en calcaire, du IIe siècle, découverte à Bobu, commune de Scoarța, dép. de Gorj (fig. 1/1-2) ; la tête d'une statuette féminine en marbre, du IIIe siècle, découverte à Slăveni, commune de Gostavăț, dép. de l'Olt (fig. 2/1-2) et un génie ailé en marchant, en bronze, des IIe-IIIe siècles, découvert à Cioroiul Nou, commune de Cioroiși, dép. de Dolj (fig. 3/1-3).

EXPLICATION DES FIGURES

- Fig. 1. Bobu. Stèle funéraire à médaillon.
 Fig. 2. Slăveni. La tête d'une statuette féminine.
 Fig. 3. Cioroiul Nou. Génie.